

नृमेघ आङ्गिरसः। इन्द्रः। प्रगाथः - विषमा बृहती, समा सतोबृहती।

त्वामिदा ह्यो नरोऽपीप्यन्वज्जिन्भूर्णयः। स इन्द्र स्तोमवाहसामिह श्रुध्युप स्वसरमा गहि ॥ ८.०९९.०१
वज्रिन्- वज्रपाणे। त्वाम्। इदा- अद्य। ह्यः- पूर्वस्मिन् दिने। नरः- नेतारः। भूर्णयः-
भरणशीलाः। अपीप्यन्- सोममपाययन्। स त्वम्। इन्द्र। इह- अत्र। स्तोमवाहसाम्-
मन्त्रवाहकानामाह्वानम्। श्रुधि- शृणु। स्वसरम्- स्वगृहम्। आ गहि- आगच्छ ॥१॥

मत्स्वा सुशिप्र हरिवस्तदीमहे त्वे आ भूषन्ति वेधसः।

तव श्रवांस्युपमान्युक्थ्या सुतेष्विन्द्र गिर्वणः ॥ ८.०९९.०२

सुशिप्र- शोभननासिकोपलक्षितशोभनप्राण। हरिवः- प्राणतुरगयुक्त। गिर्वणः- गीर्भिः सम्भजनीय।
इन्द्र। तत्। ईमहे- याचामहे। मात्स्व- मादय। त्वे- त्वयि। वेधसः- मेधाविनः। आ भूषन्ति-
आभवन्ति। सुतेषु- रसेषु निष्पन्नेषु। तव- ते। श्रवांसि- श्रुतयः। उक्थ्या- प्रशंसाहार्हाः। उपमानि-
अन्तिका भवन्ति ॥२॥

श्रायन्त इव सूर्य विश्वेदिन्द्रस्य भक्षत। वसूनि जाते जनमान ओजसा प्रति भागं न दीधिम ॥ ८.०९९.०३
सूर्यम्। श्रायन्तइव- रश्मयो यथा श्रयन्ति तथा। इन्द्रस्य। विश्वानि- सर्वाणि तेजांसि। भक्षत-
भजत। जाते। जायमाने- जनिष्यमाने च। ओजसा- बलेन। वसूनि- सम्पदः। भागं न - पितृयं
भागमिव। प्रति दीधिम- अनुध्यायेम ॥३॥

अनर्शरातिं वसुदामुप स्तुहि भद्रा इन्द्रस्य रातयः।

सो अस्य कामं विधतो न रोषति मनो दानाय चोदयन् ॥ ८.०९९.०४

अनर्शरातिम्- अनश्लीलदानमिति यास्कः। वसुदाम्- सम्पदातारम्। उप स्तुहि- स्तोत्रं कुरु।
इन्द्रस्य- परमेश्वरस्य। रातयः- दानानि। भद्राः- कल्याणानि। सः- असाविन्द्रः। मनः- चित्तम्।

दानाय । चोदयन् । अस्य- एतस्य इन्द्रस्य । कामम्- इच्छाम् । विधतः- परिचरतः । न । रोषति-
क्रुध्यति ॥४॥

त्वमिन्द्र प्रतूर्तिष्वभि विश्वा असि स्पृधः ।

अशस्तिहा जनिता विश्वतूरसि त्वं तूर्य तरुष्यतः ॥ ८.०९९.०५

तरुष्यतः- बाधकानाम् । तूर्य- बाधक । इन्द्र । त्वम् । प्रतूर्तिषु- युद्धेषु । विश्वाः- सर्वान् । स्पृधः-
स्पर्धमानान् । अभि असि- अभिभवसि । त्वम् । अशस्तिहा- अकीर्तिहा । जनिता- जनयिता ।
विश्वतूरः- सर्वप्रेरकः । असि- भवसि ॥५॥

अनु ते शुष्मं तुरयन्तमीयतुः क्षोणी शिशुं न मातरा ।

विश्वास्ते स्पृधः श्रथयन्त मन्यवे वृत्रं यदिन्द्र तूर्वसि ॥ ८.०९९.०६

ते- तव । तुरयन्तम्- शत्रुहिंसकम् । शुष्मम्- बलम् । क्षोणी- द्यावापृथिव्यौ । शिशुम्- वत्सम् ।
मातरा- जनन्यौ । न- इव । अनु ईयतुः- अनुगच्छतुः । वृत्रम्- आवरणम् । यत्- यदा । इन्द्र ।
तूर्वसि- हंसि तदा । विश्वाः- सर्वे । ते- तव । स्पृधः- स्पर्धमाना रिपवः । मन्यवे- क्रोधाय ।
श्रथयन्त- खिन्ना भवन्ति ॥६॥

इत ऊती वो अजरं प्रहेतारमप्रहितम् । आशुं जेतारं हेतारं रथीतममतूर्तं तुग्यावृधम् ॥ ८.०९९.०७

वः- यूयम् । अजरम्- जरारहितम् । प्रहेतारम्- प्रेरकम् । अप्रहितम्- अप्रेरितम् । आशुम्- क्षिप्रम् ।
जेतारम्- जयशीलम् । हेतारम्- गन्तारम् । रथीतमम्- महारथम् । अतूर्तं- अहिंस्यम् ।
तुग्यावृधम्- उदकवर्धकम् । ऊती- ऊत्यै रक्षायै । इतः- कुरुत ॥७॥

इष्कर्तारमनिष्कृतं सहस्कृतं शतमूतिं शतक्रतुम् ।

समानमिन्द्रमवसे हवामहे वसवानं वसूजुवम् ॥ ८.०९९.०८

इष्कर्तारम्- संस्कर्तारम्। अनिष्कृतम्- केनाप्यसंस्कृतम्। सहस्कृतम्- शक्तिमन्तम्। शतमूतिम्-
अनन्तरक्षाशक्तियुक्तम्। शतक्रतुम्- अनन्तप्रज्ञावन्तम्। समानम्- समम्। वसवानम्- शरण्यम्।
वसूजुवम्- सम्पत्प्रेरकम्। इन्द्रम्। अवसे- रक्षायै। हवामहे- आह्वयामः ॥८॥

Dr. Rangraji